Nybro kommuns
kulturmiljöprogram

BRÄNDEBO

S:t Sigfrids socken

Länsstyrelsen
Kalmar län

NYBRO
KOMMUN

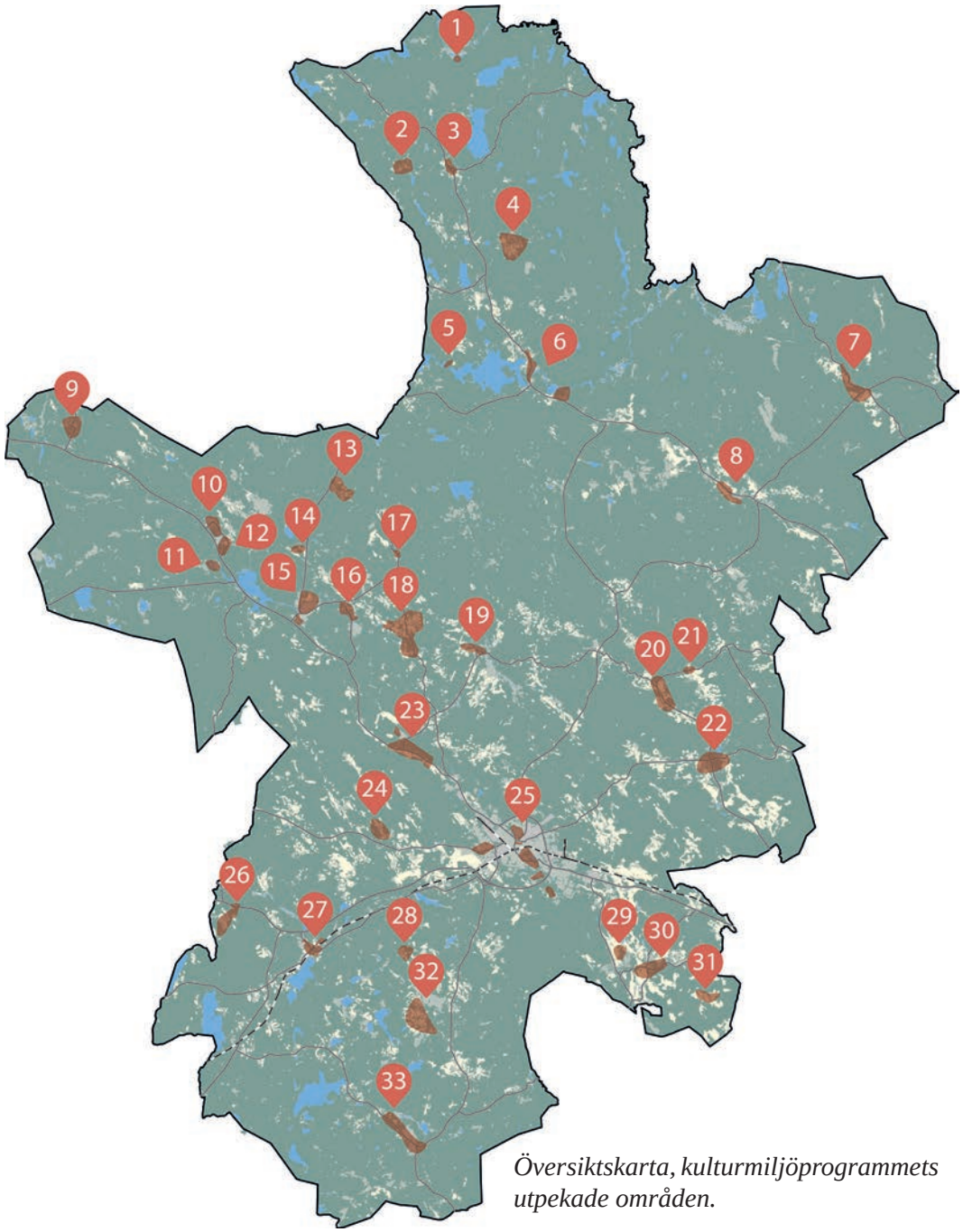
KALMAR LÄNS MUSEUM

Kulturmiljöprogrammet omfattar 33 områden på olika platser i kommunen.

Arbetet möjliggjordes tack vare ekonomiskt stöd från Länsstyrelsen. Kalmar läns museum anlitades för inventering och beskrivning av Kulturmiljöprogrammets områden. Layout och sammanställning har gjorts av Nybro kommun.

1. Skoga
2. Lindshult
3. Kråksmåla
4. Torshult, Torshultamåla
5. Uvafors
6. Alsterbro, Sandslätt
7. Rugstorp, Abbetorp
8. Bäckebo
9. Målerås
10. Gullaskruv bruksort
11. Barkeström
12. Hälleberga
13. Applaryd
14. Gullaskruv säteri
15. Orrefors
16. Flygsfors
17. Gadderås
18. Skedebäckshult
19. Flerohopp
20. Gunnabo
21. Duvetorp
22. Kristvallabrunn
23. Brånahult
24. Holmen, Göttorp
25. Nybro stad
26. Kopparfly
27. Örsjö
28. Ebbehult
29. Gårdsryd
30. S:t Sigfrid
31. Brändebo
32. Agebo
33. Alsjöholm

Översiktskarta, kulturmiljöprogrammets utpekade områden.

Läsanvisning

HUVUDOMRÅDE

Här lär du först känna kulturmiljön. Huvudområdet är ett större område som ger en övergripande kunskap om kulturmiljöns landskapliga förutsättningar och bredare historiska utveckling.

KÄRNOMRÅDE

Här får du en djupare beskrivning av områdets värden. Kärnområdet har särskilt höga kulturhistoriska värden, med koncentrationer av kulturhistoriskt värdefulla byggnader, fornlämningar och/eller landskapsobjekt.

HISTORIK

Här hittar du berättelser om människor och andra viktiga företeelser som präglat kulturmiljön. En förklaring till varför de höga kulturhistoriska värdena finns på platsen.

I FRAMTIDEN

Här ges förslag på förhållningssätt inför framtiden för hur kulturmiljön ska bevaras och utvecklas.

I texten finns siffror inom parentes (1), de hjälper dig att hitta rätt i kartorna för huvud- och kärnområdet.

Bilder är tagna av Kalmar läns museum där inget annat anges.
Text: Susann Johannisson, Kalmar läns museum
Arkeologi: Helena Victor, Kalmar läns museum
Layout: Nybro kommun
Senaste revidering: 2024-12-12

Kulturmiljöerna i Nybro kommun är levande miljöer under ständig förändring. Därför finns det risk att utskriven eller tryckt kopia av kulturmiljöprogrammet inte är den senast uppdaterade versionen. På nybro.se finns den senaste versionen digitalt.

Brändebo är en medelstor bondby i kommunens sydöstra hörn. Genom byn rinner två små bäckar. Markerna centralt i byn är utpekade av länsstyrelsen (1995) som särskilt värdefull odlingslandskap (område nr 62).

Huvudområde

Huvudområdet är ett större område som ger en övergripande kunskap om kulturmiljöns landskapliga förutsättningar och bredare historiska utveckling.

1 bykärnan, gamla byläget

2 utskiftade gårdar

3 Värnagården

4 Brändebomåla

6 plats skvaltkvarn / lämning

7 bebyggelseläge

8 Torpet Bogsprötamålen

9 fd kolugnar, kolarkoja samt båtsmanstorp

Huvudområde

Kärnområde

Vandringsled

Fornminne

Kommungräns

Beskrivning av huvudområdet

Brändebo är med sina fem gårdar en medelstor småländsk bondby (1). Byn representerar väl gränslandet mellan skogsbygd och slättbygd. Det som utmärker byn idag är de många bevarade gamla ekonomibyggnaderna på främst de två gårdarna centralt i byn (1). Dessa har höga kulturhistoriska värden eftersom de berättar om bondeepokens levnadsförhållanden och för att de är byggnadshistoriskt bevarade och intressanta. Två av gårdarna ligger kvar i gamla byläget.

En av de många äldre vägar som finns i byn.

De gamla vägsträckningarna finns kvar i byn på flera ställen. Många är kantade av stenmurar. Flera alléer finns också.

De flera hundra år gamla åkrarna används än idag till höskörd och hästbete.

Landskapet och odlingslandskapet

I landskapet finns både barrskog och lövskog. Den bäck som rinner genom centrala byn (5) tycks börja i madmarkerna norr om byn, eller möjligen i S:t Sigfridsån, och rinner så småningom ut i Ljungbyån, öster om byn. Enligt en karta från 1810 verkar det ha legat en kvarn mitt i den gårdsplan som idag är gården A (10). Denna bäck har också nyttjats i den park (14) som ligger mitt i byn. Bäcken har dragits om sedan dess. I södra delen av byn rinner en bäck, som enligt kartan från 1836 haft tre olika samfälligheter i bäcken, troligen skvaltkvarnar. Sannolikt har de båda små bäckarna som rinner genom byn haft betydelse för byns etablering. I det odlade landskapet finns för Smålands inland ovanligt stora åkrar, varav många är stenmursomgärdade. Vägarna och vägnätet är ålderdomligt och välbevarat. Även exempel på mer raka vägar som anlades efter laga skifte finns. Stora gamla lövträd finns särskilt i gårdsmiljöerna varav vissa är hamlade. Även en anlagd park, alléer och hamlade träd bidrar till bykärnans värde.

Fornminnen

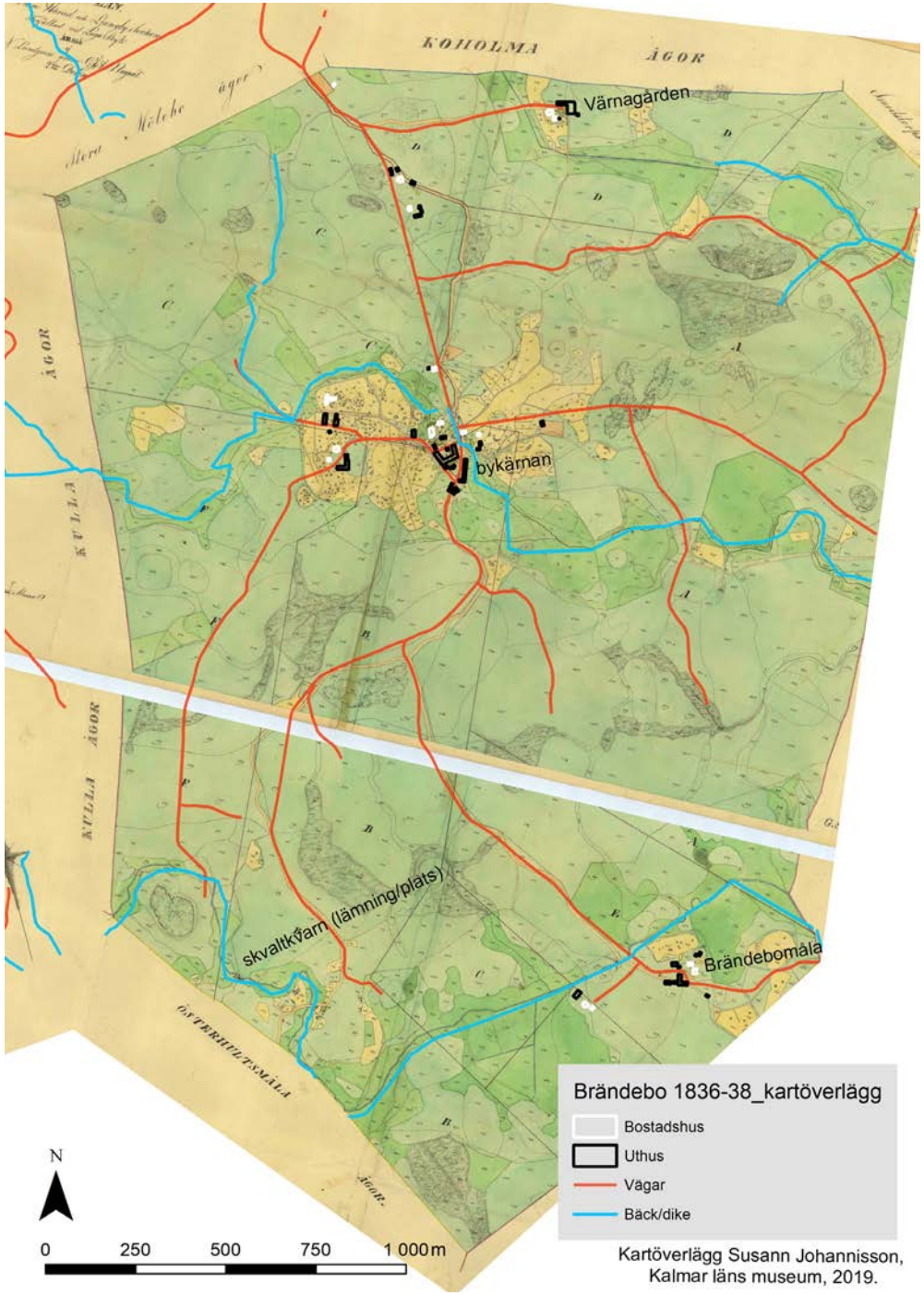
Till skillnad från andra områden i Nybro kommun innehåller inte Brändeboområdet några explicita lämningar efter tidig järnframställning. Däremot finns en stor mängd lämningar efter olika typer av skogsbruk, det vill säga arbete med timmer och trä. Det är framför allt kolningsanläggningar som kolbottnar efter resmilor och tjärdalar som finns. Detta antyder något om gångna tiders förhållanden och ekonomi baserad på skogsbruk där man producerat kol och tjära. Dessa produkter, särskilt kol, behövdes vid järnframställning och senare vid glasbruken. Inom byn finns också exempel på lämningar som inte registrerats i fornminnesregistret, till exempel skvaltkvarnlämningar(6).

I skogarna runt byn finns också lämningar efter torp- eller backstugebebyggelse, troligen även ett båtsmanstorp (9), och flera jordkällare. Jordkällarna är intressanta då de berättar om en period av ungefär 100 år då potatisen var befolkningens viktigaste gröda.

Utskiftade gårdar och torp

Två gårdar ligger ett par hundra meter utanför byn i ett typisk utskiftat läge (2). Den femte gården ligger någon dryg kilometer norr om byn, i enskilt läge (3). Denna gård har äldre struktur med mangård för sig och fägård för sig, men består av senare tillkomna eller äldre delvis förändrade byggnader.

Ett par kilometer söder om byn finns en gård, ett tidigare torp, Brändebomåla (4). Dagens byggnader är från perioden sent 1800-tal till 1950-tal. Här finns flera röda ekonomibyggnader, bostadshus och undantagshus med tillhörande trädgård, i välbevarade stilar från 1910-talet respektive cirka 1900. Cirka hundra meter ifrån Brändebomåla gård finns ett annat bebyggelseläge (7) från perioden efter laga skifte. Här finns ett litet äldre bostadshus, ombyggt kring 1945, samt ett äldre välbevarat brygghus. Här finns också en nybyggd villa och uthus. I utkanten av byns yttre gräns i nordost finns bostadshuset bevarat efter torpet Bogsprötamålen (8).

En karta från 1836 över hela byn, med dagens vägar och hus ritade ovanpå. Kartbilden visar att de två gårdarna som ligger i bykärnan ligger på samma plats som den äldsta byn, medan de två gårdarna väster om denna flyttades ut efter laga skifte. Gårdslägena Värnagården och Brändebomåla fanns dock redan, liksom en del andra torpställen på byns utmarker.

Kärnområde

Kärnområdet har särskilt höga kulturhistoriska värden, med koncentrationer av kulturhistoriskt värdefulla byggnader, fornlämningar och/eller landskapsobjekt.

Kulturvärden inom kärnområdet

Brändebo har ett kulturhistoriskt värde som exempel på en by med ovanligt välbevarad traditionell bebyggelse, med många bevarade ekonomibyggnader för olika funktioner. Även odlingslandskapet, de äldre vägsträckningarna, alléer, stenmurar och en park bidrar till upplevelsen av miljön inom kärnområdet. Området har ett historiskt djup genom lämningar efter tidigt skogsbruk.

Vatten

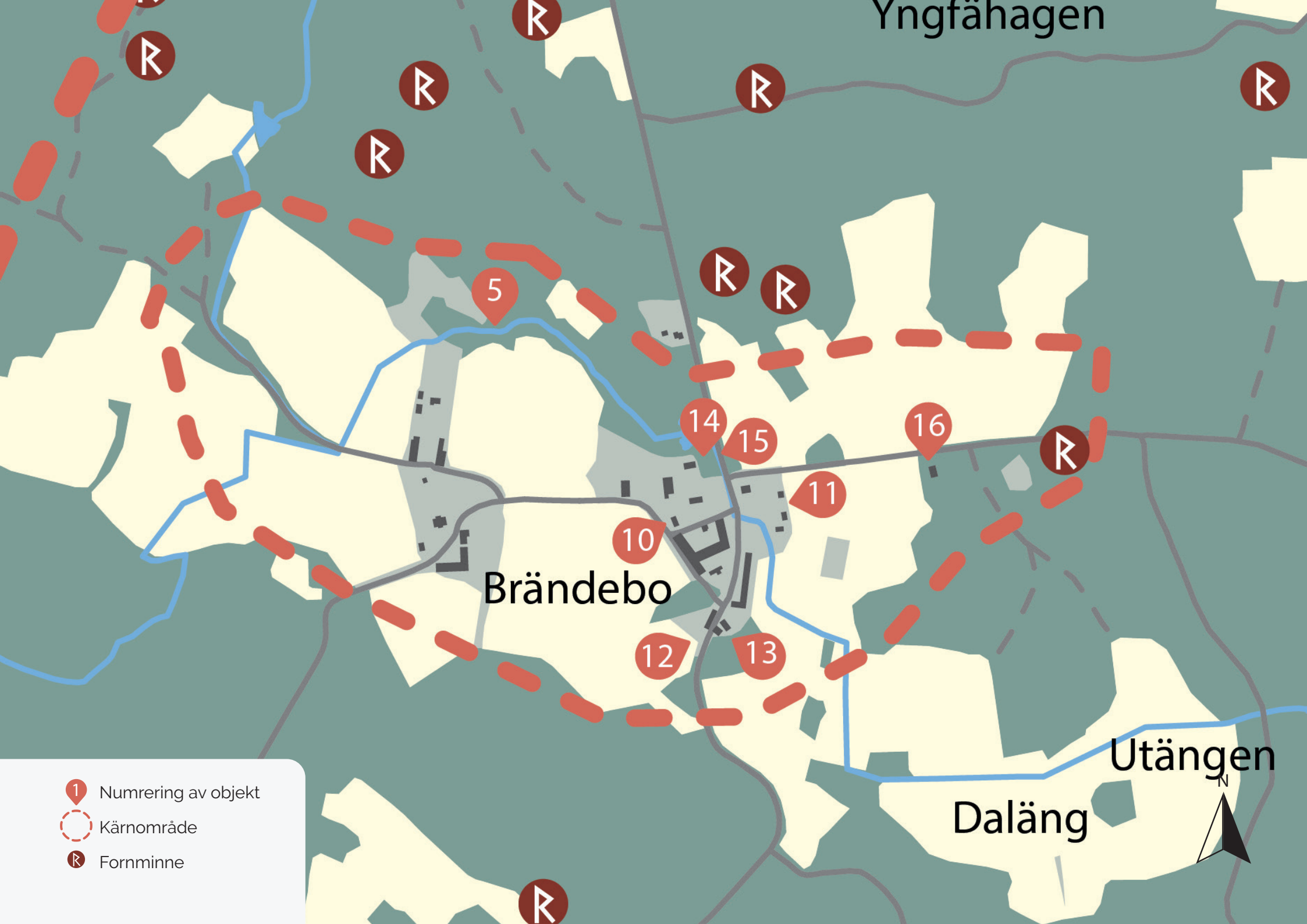

Skog

Bondens landskap

Symbolerna hänvisar till den kulturmiljöprofil som togs fram för Nybro kommun 2019.
Inom kärnområdet finns exempel på kulturmiljöer ur kategorierna vatten, skog och bondens landskap.

Yngfähagen
5
14
15
16
11
10
Brändebo
12
13
Utängen
Daläng
N
Numrering av objekt
Kärnområde
Fornminne

5 bäck

10 Gården A

11 Gården B

12 Bränneribrunnen

13 stenkällare

14 park

15 allé

16 stenkällare

Gårdarna i gamla byläget

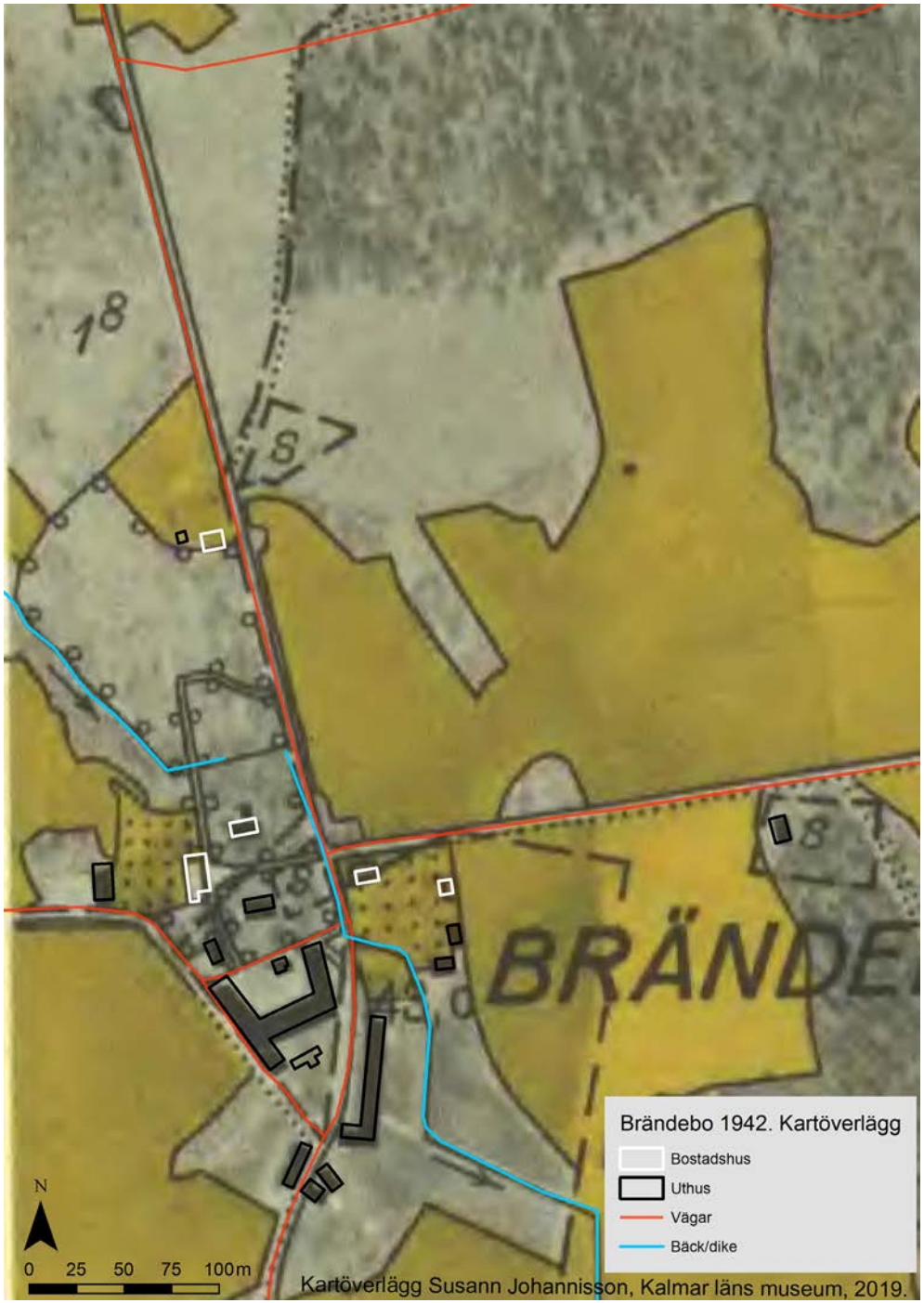
Gården A

De två gårdarna centralt i byn ligger kvar i det gamla byläget (1). De syns på kartan från 1838, men är troligen mycket äldre än så. Den största gården, A är också den bäst bevarade (10). Här finns en herrgårdsliknande mangårdsbyggnad, flankerad av friliggande ålderdomliga välbevarade sidobyggnader. Den ena har varit drängstuga och bostad för statare som jobbade i jordbruket. Den andra sädesmagasin. Till dess miljö hör både en trädgård och en parkanläggning, med ursprung från 1860-talet. Vattnet från bäcken har utnyttjats till dammar. Här kan även finnas spår i marken efter krocketplan, grusgångar med mera. Idag finns höga uppvuxna lövträd, främst bokträd, och en krans med träd runt parken.

På gården finns också en stor ladugård med lertegeltak, loge, garage, hönshus och grishus.

Den största gården i byn har herrgårdsliknande mangårdsbyggnad. Båda sidobyggnaderna är mycket välbevarade.

Centrala delen av byn med de två gamla gårdarna. Kartan från tidigt 1940-tal visar att alla hus som fanns då finns kvar idag. Parken, allén och fruktträdgårdarna syns också tydligt.

Den största gården i byn (10) har flera stora välbevarade ekonomibyggnader från perioden kring 1860: lada, loge, ladugård, stall och vagnskjul. De är byggda i traditionell skiftesverksteknik. Flera har tak med pannor av lertegel.

Parken, med ursprung från 1860-talet.

En liten stenvalvsbro leder bäcken vidare från parken och under entrén till gårdsplanen.

Gården B

Den andra gården B, (11) finns kvar som gårdsanläggning och trädgård även om den äldre mangårdsbyggnaden förstördes i en brand cirka 1920. På mantomten finns ett annat bostadshus, en tidigare arbetarbostad eller statarbostad, stenkällare och flera uthus. Arbetarbostaden användes efter att mangårdsbyggnaden brann som ersättningsbostad. Enligt nuvarande ägarens farmor ska huset vara byggt av timmer från det gamla Kumblamads kapell, som revs då stenkyrkan i S:t Sigrid byggdes på 1880-talet. Ett par dörrar som tillhört Kumlamads kapell ska också finnas sparade. Ett av gårdens uthus är ett särskilt utsmyckat dass med snickarglädje och enkupigt handslaget tegel på taket.

Gården B har ett kulturhistoriskt värde tack vare sin bevarade struktur och de många ekonomibyggnaderna, även om den äldre mangårdsbyggnaden är borta.

Bostadshus som tidigare användes som arbetarbostad till gårdens jordbruksarbetare, och senare som mangårdsbyggnad.

De pampiga stenstolparna som leder in på tomten har årtalet 1896 ingraverat. Det är inte känt vad som hände då. Det nedbrunna bostadshuset var troligen äldre.

Strax utanför tomten ligger detta lilla charmiga utedass, med enkupigt lertegel och påkostad fris, snickarglädje.

De många ekonomibyggnaderna byggda för olika funktioner bidrar i hög grad till byns karaktär och kulturhistoriska värde.

En bit söder om mantomten finns denna gårds fägård, med flera välbevarade ekonomibyggnader. Ladugården ska vara från 1870-talet. Den sträcker sig utmed byvägen och bidrar till byns ålderdomliga karaktär. Här finns också vagnförråd, en ovanlig stenkällare (13) och ett annat uthus. Stenkällaren sägs ha använts som brännvinsbränneri. Källaren är den enda byggnad som enligt kartan från 1836 ser ut att ligga på samma plats som idag, och kan därmed vara byns äldsta byggnad på ursprunglig plats. Den bevarade brunnen som ligger mitt emot källaren kallas än idag ”Bränneribrunnen” (12). I ett sandtag på en av de tidigare gemensamma tomterna nära byn finns en annan stor stenkällare (16), halvt ingrävd. Den representerar väl potatisens oerhört stora betydelse i det svenska bondesamhället under andra halvan av 1800-talet.

Fägården ligger för sig själv en bit söder om gårdens mangård. Här finns flera uthus som tillsammans bildar en värdefull kulturmiljö.

Stenkällaren (13).

Mitt emot stenkällaren ligger en brunn som kallas bränneribrunnen.

Andra funktioner

Centralt i byn finns också andra delar med kulturhistoriska värden, som en allé (15), stenmurar, trädgårdar, stenstolpar, grindar samt en park (14). Detta gröna kulturarv är viktiga delar av kulturmiljön. Runt gårdarna breder ett vackert och brukat odlingslandskap ut sig, med åkrar, stenmurar och äldre brukningsvägar. I byn finns också ett litet gårdssågverk, som används för att såga virke till renovering av husen på gården.

Gårdssågverket.

Norrut från centrala delen av byn har vägen markerats med en allé.

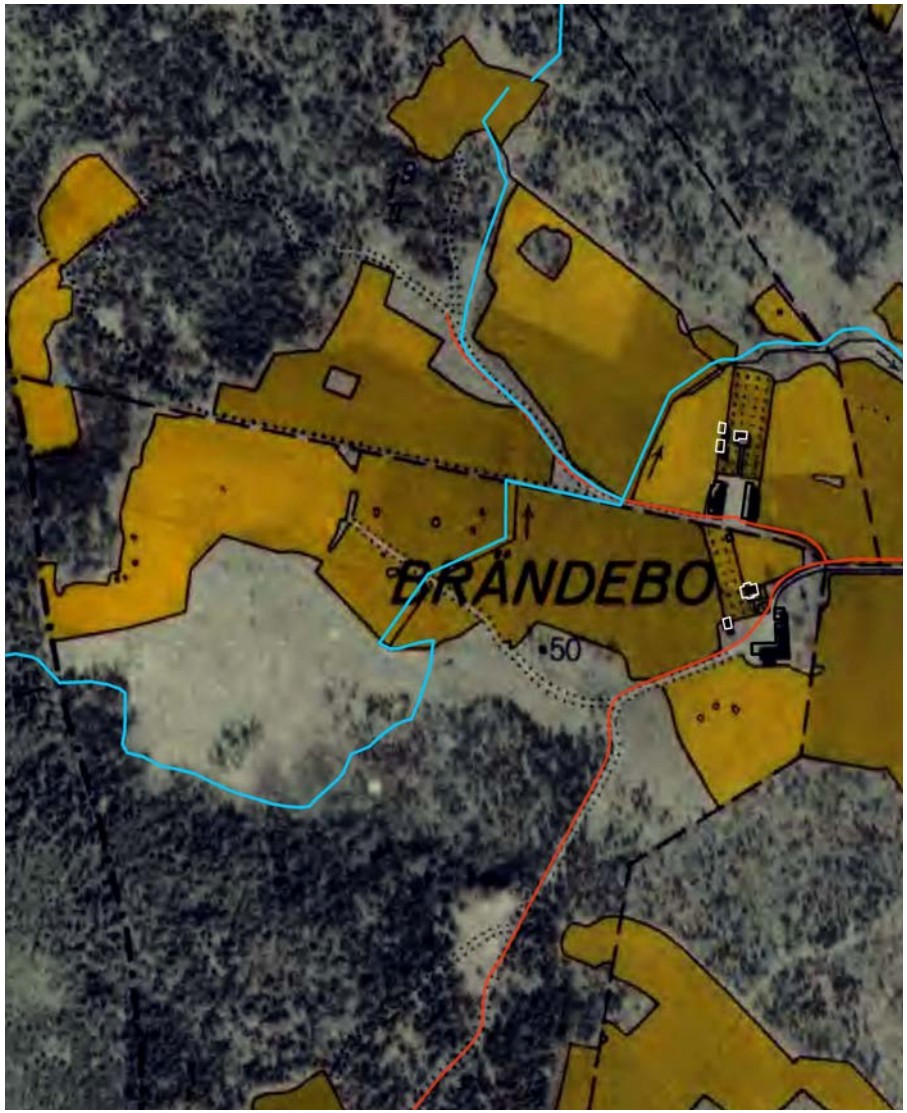

De två gårdarna centralt i byn har flera olika ekonomibyggnader som haft olika separata funktioner i bondesamhället, som grishus och hönshus. Flera av dessa byggnader är byggda en bit in på 1900-talet. Gemensamt med de äldre ekonomibyggnaderna är att de är målade med falu rödfärg, vare sig de är byggda i skiftesverk eller panelklädd stolpverkskonstruktion.

De utskiftade gårdarna

En bit väster om bykärnan ligger två gårdar (2), i typiskt läge för utskiftade gårdar. Bostadshusen ska vara från omkring 1860 och ladugårdarna från omkring år 1908. Den norra av de båda gårdarna är ett bra exempel på en så kallad Götisk gård, med två tydliga separata planer, en mangård, trädgården, och en fägård. Huvudbyggnaden ligger i fonden och är här flankerad av två sidobyggnader på ena sidan. Till denna miljö hör det viktiga staketet som skiljer trädgården från fägården, och en fruktträdgård runt huset. Grusgångar, grind och staket ingår också. Gårdens stenkällare visar på potatisens stora betydelse i det självförsörjande bondesamhället, från mitten av 1800-talet och cirka hundra år framåt. Ladugårdarna är typiska skiftesverksladugårdar från perioden 1900-talets början. De är större och högre än äldre ladugårdar, men ändå byggda i skiftesverksteknik. Ladugårdarna ligger i förlängningen av trädgården, parallellt med varandra, på var sida om den kringbyggda gårdsplanen. Husen på denna gård är främst målade med Falu rödfärg, men en av sidobyggnaderna har smal ljusmåland panel som var vanlig under tidigt 1900-tal. Husen på mantomten har tegeltak, ladugård/loge har eternittak.

Gården omges av odlingslandskap i form av brukade åkrar och stenmurar. Vägarna är raka, typiska för att ha anlagts under perioden efter laga skiftet, under andra halvan av 1800-talet.

Utsnitt ur karta från 1941 visar den del av byn där de två utskiftade gårdarna ligger. Den norra har symmetrisk struktur, så kallad Götisk gård. Åkrarna ligger i anslutning till gårdarna.

Den södra gården har förändrats mer i och med att den gamla mangårdsbyggnaden har ersatts med ett nytt modernt bostadshus. Huset har dock placerats på samma ställe på tomen. Delar av trädgård, äldre träd, staket, grindstolpar i sten och grindar har behållits. Det bidrar till den traditionella karaktären. Till miljön hör också ett äldre undantagshus. Ladugården är typisk för 1950-talet. Läge och skala är förmodligen i princip samma som äldre ladugård. Den ramar in en gårdsplan. Undantagshus och ladugård är faluröda.

Bostadshuset på den norra gården är en faluröd parstuga, som ligger i gårdsplanens fond, med två fristående små sidobyggnader.

Den norra av de två utskiftade gårdarna är en typisk så kallad götisk gård, med två tydliga separata delar i form av en mangård med trädgård och en fägård. Fägården ramas in av de två stora parallellt liggande ladugårdarna.

Odlingslandskap kring gården.

Mangårdsbyggnaden har ersatts med ett nybyggt hus i modern stil.

Undantagshus/brygghus från perioden kring 1910 i välbeverad stil.

Ladugården av 1950-60-talstyp.

Historik

Här hittar du berättelser om människor och andra viktiga företeelser som präglat kulturmiljön.
En förklaring till varför de höga kulturhistoriska värdena finns på platsen.

Byns tidiga historia

Enligt statliga handlingar som upprättades för att kungen Gustav Vasa [1] ska kunna ta mer skatt från befolkningen nämns byn första gången i skrift 1539. Området har dock bebotts mycket längre än så, vilket de många registrerade lämningarna i skogarna runt byn bevisar. Byn tillhörde tidigare Ljungby socken. Vägen till kyrkan i Ljungby var lång. Ett kapell, Kumblamads kapell eller ”Ljungby kapell”, uppfördes kanske redan på 1000-talet i nuvarande S:t Sigfrids kyrkby. 1856 bildades S:t Sigfrids socken som annex till Ljungby. 1880 infördes St:Sigfrid som egen socken, vilken Brändebo kom att tillhöra. Det gamla träkapellet revs 1894, när den nya kyrkan skulle byggas. Enligt hörsägen ska timmer från detta kapell ha återanvänts för att bygga ett bostadshus på gården B i byn Brändebo.

1 Gustav Vasa var kung av Sverige 1523–1560. Han är känd för att ha infört ett starkt centralstyre i hela riket, med en effektiv byråkrati. Att registrera medborgarna och ta ut mer skatt ingick också i hans metod.

De tydligaste moderna handlingar som är kända från byn är de som upprättades i samband med laga skifte 1836–38. Kartorna redovisar sex gårdar, markerade som A-F. Några av de namn på personer som bodde här då går att utläsa av handlingarna: Petter Andersson, Johan Persson, Jonas Jonsson och en ”Enka”, som inte är namngiven. Tre av gårdarna ligger i bykärnan (A-C). Värnagården (D)[2] ligger redan som egen enhet norr om bycentrum, och Brändebomåla (E) ligger söder om bykärnan. I alla fall Brändebomåla var ursprungligen torp. En av byns tre gårdar (C) flyttade till nytt läge, ett par hundra meter väster om byn i samband med laga skifte. En ny gård (F) byggdes också här.

Skifteskartan visar några små tomter som ägdes gemensamt av byn (samfälligheter). Dessa hade olika funktioner, som till exempel sandtag och flera kvarnar i den lilla bäcken[3] söder om byn. Dessa var sannolikt små skvaltkvarnar som ägdes och drevs gemensamt av bönderna i byn. Det är troligt att små skvaltkvarnar funnits här sedan lång tid tillbaka, kanske sedan medeltiden. Kvarnar av den här typen användes ofta fram till andra halvan av 1800-talet.. På byns utmarker fanns flera ängslador, madhus, som var vanliga och viktiga delar av 1800-talets ekonomi i bondesamhället. De låg vid mader och användes till att vinterförvara höskörden från slåttermaderna.

Småhusbebyggelse och byallmänningar

Några hus och bebyggelselägen som syns på skifteskartorna är torp eller backstugor. De ligger på ägor som tillhör någon av gårdarna. Ett sådant torpställe, kallat ett dagsverkstorp, är Bogsprötamålen. Den siste torparen här hette Isaksson, och han hade djur kvar här in på 1960-talet. Senare har ladugården försvunnit, medan stugan finns kvar i beverat skick. Det har också funnits båtsmansrusthåll. Två andra namn som dyker upp i husförhörslängderna är Brobergsmålen och Flymålen.

Eftersom det finns så många registrerade kolbottnar och tjärdalar kan man räkna med att det också funnits kolarkojor i skogarna runt byn. Ett sådant ställe är precis vid byvägen i byns norra del. Här finns en tomt som varit byallmänning. Här finns idag en lämning efter en bostad som troligen användes som kolarkoja. Alldeles intill finns en registrerad kolbotten[4].

Gårdarna centralt i byn

Den östra gården i bykärnan (gården B, 11) låg före skiftet ännu lite mer centralt, precis ihop med granngården (A, 10). Efter skiftet byggdes ny stor ladugård lite söder om gamla gårdsläget. Här ligger än idag också en stenkällare som enligt kartan skulle kunna finnas redan 1836. Denna ska enligt uppgift ha använts som brännvinsbränneri, med vatten från brunnen som än idag kallas ”Brännvinsbrunnen”. På en av gårdarna finns också stora träkar tillvaratagna, som sägs ha använts vid brännvinstillverkningen. Det ska ha funnits ett sexkantigt utedass på denna gård som idag är borta. Ägaren till den västra av de två gårdarna (gården B), Olaus Håkansson, ska ha fötts 1839. Han anlade en park (14) norr om trädgården. Troligen skedde detta så tidigt som på 1860-talet, eftersom det ståtliga bostadshuset byggdes kring 1860 och Håkansson dog 1872. Den bäck (5) som rinner genom parken nyttjades för att få vatten och dammar i parken, med broar. Här

2 Gården ska ha fått namn efter en Samuel Värn, som bodde här i början av 1800-talet.

3 Bäckens namn var troligen Källebäcken, eftersom namnet Källebäcksmåla står utskrivet intill bäcken.

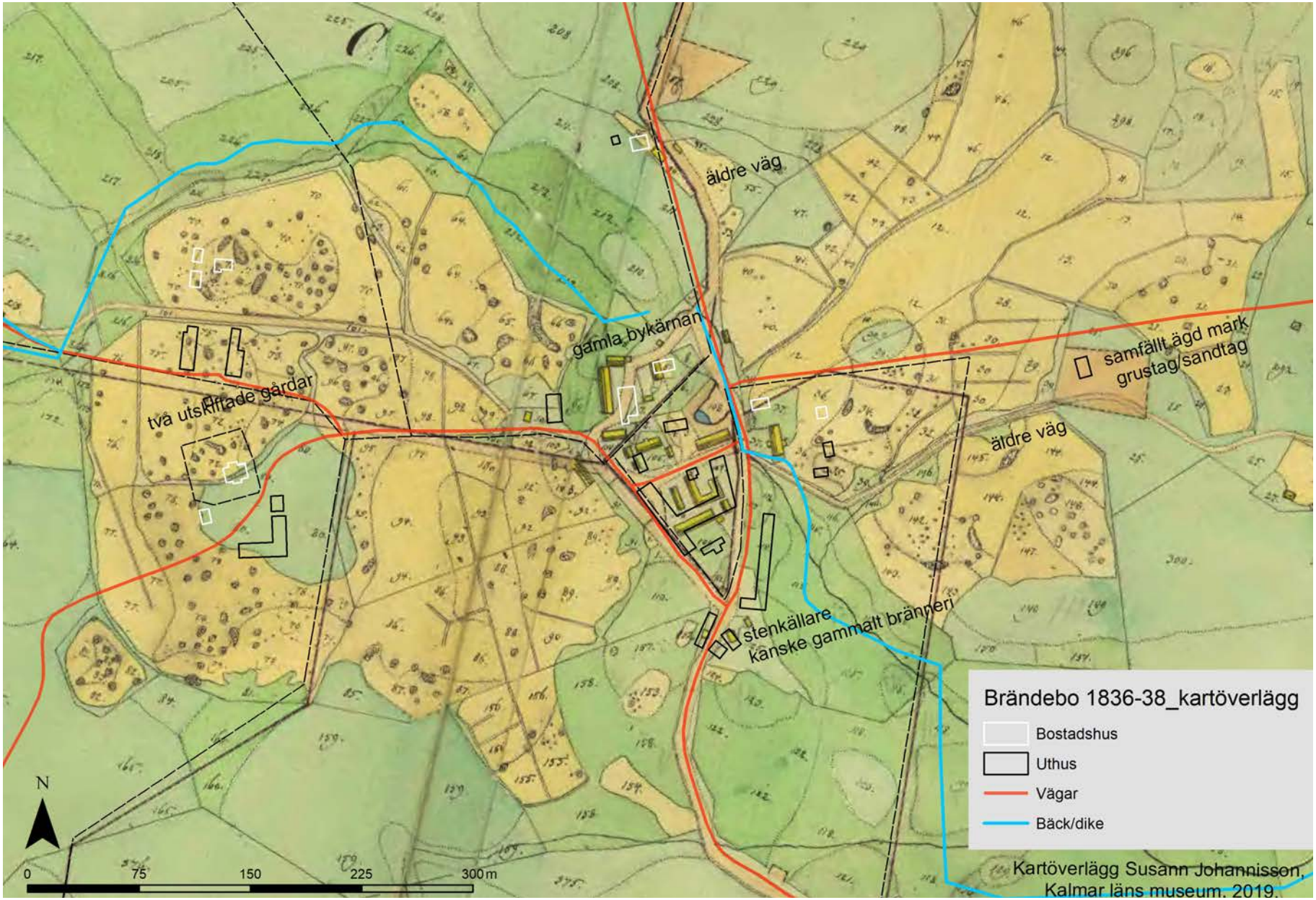
4 RAÄ-nummer Sankt Sigfrid 124 och RAÄ-nummer Sankt Sigfrid 106

fanns också grusgångar, en krocketplan och andra element. Bokträd och andra lövträd planterades både i parken och som en trädkrans runt dess ytterkant. Anledningen till att Håkansson ville anlägga parken är inte känd, men han hade stora planer och lyckades genomföra dem.

Kartöverlägg Susann Johannisson, Kalmar läns museum, 2019.

De två gårdarna i den gamla bykärnan ligger kvar i samma läge som på 1830-talet, även om husen bytts ut. Kartan visar också åkrarnas utbredning, som i princip är desamma som idag. De vägar som syns på kartan är troligen äldre än så. Gemensamma tomter, samfälligheter, finns vid grustag och kvarnställen.

Bykärnan från 1836, med dagens hus och vägar inritade ovanpå den gamla kartan. Bilden visar hur husen till de två gårdarna (A och B) låg i samma läge som idag, men att själva byggnaderna nybyggts eller möjligen flyttats efter skiftet. Läget för de två utskiftade gårdarna visar också att det inte fanns bebyggelse där innan skiftet.

1900-talet och 2000-talet

1900-talet

Som i landet i övrigt fanns i början av 1900-talet inte så mycket val för bonden än att bruka de åkrar och den jord han hade. En del söner kunde dock söka sig ifrån byarna, till nya industrier i regionen, som glasbruk eller träindustri. Det var med den tidens krav möjligt för varje bonde på gårdarna i byn att försörja en familj med de småjordbruk man hade. Efter andra världskriget fanns en ny framtidstro. Mjölken hämtades med mjölkbil och kördes till mejeriet i S:t Sigfrid. Efter 1948 kördes mjölken till Nybro eller Trekanten. De äldre ladugårdarna i Brändebo byggdes dock inte om i någon större omfattning. Varje gård i byn hade under första hälften av 1900-talet minst fem kor men vanligast var runt 10–12. Två gårdar hade 25 kor, vilket var ett stort antal vid tiden. Gårdarna hade också stall för minst ett par hästar. Ett par gårdar hade upp till sju hästar, vilket kan betraktas som många i jämförelse med andra byar i Smålands inland[1]. På detta kunde familjerna leva. Jordbruket bedrevs på liknande sätt som det gjort i många hundra år, men med modernare maskiner. Samma åkrar brukades men så småningom såddes istället gräs (vall) på åkrarna för att få vinterfoder till de djur man hade. Den manuella lieslåttern övergavs, vilket påverkade floran. De flesta stenmurar och odlingsrösen kunde dock ligga kvar.

2000-talet

Både gårdar och tidigare torp har fortsatt användas som åretruntbostäder. Flera av bostadshusen har bevarats i mer eller mindre ursprungligt utseende. Ett nytt bostadshus har också tillkommit i en av de äldre miljöerna. Detta är byggt som en modern vit trävilla i tidstypisk stil. Även om ekonomibyggnaderna inte behövs till ursprungliga funktioner har de ändå underhållits. Särskilt imponerade är flera stora bevarade tegeltak på ekonomibyggnader. Ett litet gårdssågverk har tillkommit. De gamla åkrarna hålls öppna genom vall och bete. En av gårdarna har hästar som betar de gamla åkrarna.

1 Enligt bokverket Sveriges bebyggelse från 1958.

Brändebo i framtiden

Här ges förslag på förhållningssätt inför framtiden för hur kulturmiljön ska bevaras och utvecklas.

Nybro kommun vill att kommunens kulturmiljöer ska bevaras och utvecklas så att kommande generationer kan ta del av dem. Under rubriken "bevara" anges vad vi är skyldiga att ta hänsyn till enligt lag. Under rubriken "utveckla" finns tips om hur viktiga kulturmiljöer kan utvecklas och förvaltas så att deras värden finns kvar för eftervärlden. Tipsen kan rikta sig till Länsstyrelsen, kommunen och/eller till dig som privatperson.

Läs mer tips om hur du kan vara med och utveckla kulturmiljöer under "Generella råd" i Kulturmiljöprogrammets inledningskapitel.

Bevara

Gården A (10) med gårdsmiljö är en viktig del av karaktären i Brändebo och ska betraktas som *särskilt värdefull* enligt Plan- och bygglagens 8 kap. 13 § och 14 §.

Utveckla

Ekonomibyggnadernas dominans är grundläggande för upplevelsen av Brändebo bys karaktär. Det är av stor vikt att så många som möjligt av odlingslandskapets äldre ekonomibyggnader och stenkällare behålls. Byggnaderna kan gärna få nya användningssätt, även om det kan komma att kräva om- och tillbyggnader.

Parken är en unik del av det gröna kulturarvet och bör underhållas.

Regelbunden skötsel och öppethållande av odlingslandskap och vägmiljöer är avgörande för tillgänglighet, upplevelser och kulturhistoriska värden i byn.

Insamling och sammanställning av byns historia får gärna göras.

Referenser

Läs mer/referenser

Sankt Sigfrids kyrka – en liten bildguide, Johan Thelin, 2006.

Cumblamads Capell-föregångaren till St:Sigfrids kyrka, utgiven av St:Sigfrids Hembygdsförening, sammanställning av Gunnel Tostar, 2000.

Sveriges bebyggelse: statistisk-topografisk beskrivning över Sveriges städer och landsbygd. Landsbygden, del III, Kalmar län, Sigurd Erixon (red),1958.

Gods och gårdar i Kalmar län, band II, Studieförbundet Vuxenskolan Kalmar län, 2013.

Kulturminnesvård i Nybro kommun, Nybro kommun 1988.

Övriga referenser

Fornminneskartan: www.raa.se/fornsok

Historiska kartor: www.lantmateriet.se, historiska kartor